

Veb-Kvest Ta'lim Strategiyasi - Talabalarning Loyiha Faoliyatining Shakli Sifatida

Turdiyeva Gavhar Saidovna¹

Annotatsiya: Maqolada WebQuest texnologiyasi asosida talabalarning mustaqil ta'limini bajarishi uchun lohiya ishidan foydalanish usuli, WebQuest texnologiyasining avzallik tomonlari haqidagi fikrlar tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: WebQuest, onlayn intervyu, interfaol hikoya, so'rov, multimediya.

WebQuest so'rovga asoslangan dars formati bo'lib, unda talabalar ishlayotgan ma'lumotlarning barchasi Internetdan olinadi. Ular turli xil dasturlar, jumladan, veb-saytlarga havolalarni o'z ichiga olgan oddiy matn muharriri yordamida yaratilishi mumkin.

“Educational WebQuest – bu internetdagi sayt bo'lib, u talabalar muayyan ta'lim topshirig'ini bajarayotganda ishlaydi. Bunday veb-kvestlar Internetni ta'lim jarayonida turli darajadagi o'quv fanlariga maksimal darajada integratsiya qilish uchun ishlab chiqilmoqda. Ular alohida muammo, o'quv predmeti, mavzuni qamrab oladi va fanlararo bo'lishi mumkin.

Web-Quest modeli birinchi marta 1995 yilda San-Diego universiteti professori Berni Dodj tomonidan taqdim etilgan. Butun dunyo o'qituvchilari ushbu texnologiyadan darsda Internetdan muvaffaqiyatli foydalanish usullaridan biri sifatida foydalanishmoqda. Model Braziliya, Ispaniya, Xitoy, Avstraliya, Gollandiya va Amerikada eng ko'p qo'llaniladi.

WebQuestlarning ikki turi mavjud: qisqa muddatli va uzoq muddatli.

Qisqa muddatli WebQuestlar bilimlarni chuqurlashtirish va uni integratsiyalash uchun, bir-uch darsga mo'ljallangan bo'ladi, uzoq muddatli WebQuestlar talabalar bilimini chuqurlashtirish va o'zgartirish, uzoq muddatga mo'ljallangani semestr yoki o'quv yili davomida bo'lishi mumkin.

Ta'lim veb-kvestlarining o'ziga xos xususiyati shundaki, u bilan talabalarning mustaqil yoki guruhli ishlashi uchun ma'lumotlarning bir qismi yoki barchasi turli veb-saytlarda joylashgan. WebQuest bilan ishlash natijasida talabalarning ishlarini web-sahifalar va web saytlar shaklida Internetda nashr ettirish mumkin.

WebQuest - bu o'quv jarayonida qatnashuvchi talabalarga qaratilgan dars yaratish va ularning tanqidiy fikrlashni rag'batlantirish uchun texnologiyadan foydalanishning yangi vositasi bo'lib hisoblanadi. Sinfda dars jarayonida veb-kvestlardan foydalanish har doim qiziqarli bo'ladi. Bu talabalarni izlanish olib borishga, talabalar va ularni yaratuvchi o'qituvchilari uchun dars jarayonini maroqli tashkil etishga asoslanadi. WebQuest dizayni talabalarning vaqtini oqilona rejalashtirishni o'z ichiga oladi, bu ma'lumotni topishga emas, balki undan foydalanishga qaratilgan. Veb-kvest quyidagilarga hissa qo'shadi: o'qituvchi talabalarga ko'rsatma beradigan ma'lumotlarni Internetda qidirish, ma'lumotlarni tahlil qilish, umumlashtirish va baholash bosqichida talabalarning tafakkurini rivojlantirish, talabalarning kompyuter ko'nikmalarini rivojlantirish va ularning so'z boyligini oshirish, talabalarni o'qituvchidan mustaqil ravishda o'rganishga undashdan iborat.

Talabalarning darsdan tashqari faoliyatini tashkil etish bo'yicha Davlat Ta'lim Standartining zamonaviy talablari talabalar ishining loyiha va tadqiqot faoliyati kabi shakllarini nazarda tutadi.

Loyiha faoliyati jarayonida nafaqat modelga muvofiq harakat qilishni biladigan, balki eng ko'p manbalardan mustaqil ravishda kerakli ma'lumotlarni oladigan, uni tahlil qilishni, farazlarni ilgari

¹ Buxoro davlat universiteti Amaliy matematika va dasturlash texnologiyalari kafedrasida katta o'qituvchisi

surishni, modellar, tajriba va xulosalar chiqarish, qiyin vaziyatlarda qaror qabul qilishni, qurishni biladigan shaxs shakllanadi.

Loyiha usulidan foydalanish katta afzalliklarga ega.

1. Bu talabalar mustaqil ravishda harakat qilishni o'rganadigan etarli axborot muhitini yaratish orqali bitiruvchilarning muvaffaqiyatli ijtimoiylashuviga yordam beradi.
2. Tadqiqot mavzularining dolzarbligi, keng auditoriyani o'z izlanishlari natijalari bilan jonli, vizual tarzda tanishtirish qobiliyati ta'lim jarayonini uning barcha bosqichlarida faollikka asoslangan yondashuvni qo'llab-quvvatlaydigan tashkil etishga imkon beradi.
3. Talabalar tadqiqot texnologiyasini o'zlashtiradilar, bu quyidagi bosqichlarni o'z ichiga oladi:
 - tadqiqot muammosini aniqlash;
 - maqsad va vazifalarni belgilash;
 - tadqiqot gipotezalarini shakllantirish;
 - ma'lumotlarni yig'ish va qayta ishlash usullarini aniqlash;
 - qo'shimcha ma'lumot qidirish;
 - yangi faktlarni tahlil qilish;
 - umumlashtirish;
 - tadqiqot natijalarini ro'yxatga olish;
 - olingan natijalarni muhokama qilish va tarjima qilish.
4. Tadqiqot muammosini tanlash va guruh ichida muayyan muammoni hal qilishda talabalar o'zlarining qiziqishlari va tayyorgarlik darajasidan kelib chiqadilar.

Loyiha faoliyati shakllaridan biri bu o'quv veb-kvestidir. Bu talabalar ma'lum bir o'quv vazifasini bajaradigan Internetdagi sayt bo'lib, bunday veb-kvestlar Internetni ta'lim jarayonida turli darajadagi ta'lim fanlariga maksimal darajada integratsiyalash uchun ishlab chiqilmoqda. Ular alohida muammo, o'quv predmeti, mavzuni qamrab oladi va fanlararo bo'lishi mumkin. Ta'lim veb-kvestlarining o'ziga xos xususiyati shundaki, u bilan talabalarning mustaqil yoki guruhli ishlashi uchun ma'lumotlarning bir qismi yoki barchasi turli veb-saytlarda joylashgan bo'ladi. Bundan tashqari, WebQuest bilan ishlash natijasi talabalarning ishini veb-sahifalar va veb-saytlar ko'rinishida nashr etishdir.

Talabalarni guruhlariga bo'lishdan oldin butun sinf o'rganilayotgan mavzu bo'yicha umumiy ma'lumotlar bilan tanishadi va mavzuga doir loyiha muammosini yechishga chog'lanadi. O'qituvchi mavzuga doir internet resurslarini tanlaydi va ularni har bir guruh mavzuning faqat bitta muammoli tomoni bilan tanish bo'lishi uchun tasniflaydi. Munozara jarayonida barcha talabalar muhokama qilinayotgan muammoning barcha tomonlarini bir-biridan o'rganadilar. Bunday munozarada talabalar o'z fikrlarini bildirishlari, xulosalar chiqarishlari, keyingi mumkin bo'lgan harakat yo'nalishini bashorat qilishlari kerak (agar mavjud bo'lsa). Materialni o'rganish va uni muhokama qilish orqali veb-kvestni hal qilishda talabalar munozarali xarakterdagi bitta umumiy savolga javob berishlari kerak.

Veb-kvestning asosi o'qituvchi tomonidan tayyorlangan Internet resurslaridan foydalangan holda berilgan muammoni hal qilish uchun talabalarning individual yoki guruh holda ishlashini tashkil etadi. Veb-kvestda talabalar ma'lumotni oddiy qidirmasdan, balki topshiriq ustida ishlagan holda, ma'lumotlarni to'playdi, tahlil qiladi, umumlashtiradi, xulosalar chiqaradi, o'z nuqtai nazarini shakllantiradi va himoya qiladi. Turli manbalardan olingan ma'lumotlarni o'zgartirishning ijodiy jarayoni fikrlashni rivojlantirishga yordam beradi va mustahkam bilimlar uchun asos yaratadi.

WebQuestlar kichik guruhlarda ishlash uchun eng mos keladi, lekin alohida talabalar uchun mo'ljallangan WebQuestlar ham mavjud.

Web Quest shakllari ham har xil bo'lishi mumkin.

- Muammo bo'yicha ma'lumotlar bazasini yaratish, uning barcha bo'limlari talabalar tomonidan tayyorlanadi.
- Interfaol hikoya yozish (talabalar ishni davom ettirish uchun variantlarni tanlashlari mumkin; buning uchun har safar ikki yoki uchta mumkin bo'lgan yo'nalish ko'rsatiladi;).
- Murakkab muammoni tahlil qilishni ta'minlaydigan va talabalarni mualliflarning fikriga qo'shilish yoki qo'shilmaslikka taklif qiladigan hujjat yaratish.
- Virtual qahramon bilan onlayn intervyu. Javoblar va savollar ushbu shaxsni chuqur o'rgangan talabalar tomonidan ishlab chiqiladi. Ishning ushbu versiyasi eng yaxshi individual talabalarga emas, balki ularning ishlari uchun umumiy baho (qolgan talabalar va o'qituvchi tomonidan beriladi) oladigan mini-guruhga taklif etiladi.

Veb-kvestlarning xususiyatlari

- WebQuestda talabalarga uning barcha bosqichlarida bajarilayotgan ishga qiziqishni saqlab qolish imkonini beruvchi "goya" mavjud. Bunday "goya" murakkab syujet, detektiv hikoya, "xazinalar" qidirish yoki o'yin shaklida boshqa har qanday faoliyat bo'lishi mumkin.
- WebQuest talabalarning yosh toifasi va qobiliyatiga mos keladigan materiallarni o'z ichiga oladi. Tarmoqning ma'lumotlarga boyligi resurslarni taqdim etishning ajoyib usuli va turli qobiliyat darajasidagi talabalar bilan jamoaviy ishda to'liq ishtirok etish imkoniyatini beradi;
- Web Quest topshirig'ini bajarish qo'shma faoliyatni o'z ichiga oladi. Jamoa a'zosining umumiy ishga qo'shgan hissasini talabalar tomonidan baholash ham yaxshi rag'batlantiruvchi omil hisoblanadi;
- Veb-kvestda material sifatida turli multimedia manba formatlari, masalan, fotosuratlar, xaritalar, animatsiya, video va ovozlardan foydalaniladi. Hech kimga sir emaski, vizual xotira ma'lumotni yaxshiroq o'zlashtirishga yordam beradi, shuning uchun tarmoqning vizual resurslaridan foydalanish talabalarni qiziqtirishning yana bir usuli hisoblanadi;
- WebQuest-dan foydalanish oson. WebQuest bo'limlari bo'ylab navigatsiya intuitiv bo'lishi kerak, talabalar osongina bir joydan ikkinchisiga o'tishlari kerak. Bu WebQuests veb-sahifalar sifatida yaratilganining sabablaridan biridir.
- Veb-kvest o'rganilayotgan mavzu bo'yicha boshqa turdagi o'quv materiallari bilan integratsiyalashuvini hisobga olgan holda ishlab chiqilgan;
- WebQuest o'rnatilgan baholash mexanizmini o'z ichiga oladi. Baholash talabalarga ish qanday bajarilishi kerakligi haqida yaxshi ma'lumot beradi.

Bu WebQuestning eng muhim qismidir. Vazifa talabalarni faktlar asosida ko'proq izlashga, ob'ektlar va hodisalarning munosabatlarini o'rganishga, haqiqiy bilimni yolg'ondan ajratishga, atrofdagi olamdagi sabab-natija munosabatlarini tahlil qilishga majbur qilishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Турдиева Г.С., Шойимов А.С. Основные особенности и функции использования современных облачных служб в системе образования // ВЕСТНИК НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ 2021. № 17 (120). Часть 3. 52-55 стр.
2. Имомова Ш.М., Норова Ф.Ф. Учебные методы организации спортивно оздоровительных мероприятий в образовательных учреждениях // ВЕСТНИК НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ 2021. № 9 (112). Часть 2. С.38-41.
3. Имомова Ш.М., Норова Ф.Ф. Работа с криптовалютой // UNIVERSUM: ТЕХНИЧЕСКИЕ НАУКИ. №10(91), 2021. С. 18-21.
4. Имомова Ш.М., Норова Ф.Ф. РОЛЬ КЕЙС-МЕТОДА НА УРОКАХ МАТЕМАТИЧЕСКОГО МОДЕЛИРОВАНИЯ // Вестник науки и образования, 2022. № 4 (129). Часть 2. С.76.
5. Имомова Ш.М., Норова Ф.Ф. РОЛЬ СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЕЙ В ОБРАЗОВАНИИ // UNIVERSUM: ТЕХНИЧЕСКИЕ НАУКИ. №10(103), 2022. С. 30-32.

